

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobou **Ing. M. R. Š., PhD. P.**, správcu konkurznej podstaty úpadcu S., spol. s r. o., H., IČO X., zastúpeného A. A., s. r. o., V., IČO X., proti žalovanému **M. C., s. r. o., X.**, IČO X. zastúpeného *Mgr. T. P.*, advokátom, **A. B. o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy**, vedenej na Okresnom súde v Trnave pod sp. zn. 31Cbi/8/2010, na dovolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 2CoKR/71/2010-59 zo 16. mája 2011, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 2CoKR/71/2010-59 zo 16. mája 2011 a rozsudok Okresného súdu v Trnave pod č. k. 31Cbi/8/2010-38 zo 4. mája 2010 **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Bratislave (ďalej aj odvolací súd) napadnutým rozsudkom rozsudok Okresného súdu v Trnave č. k. 31Cbi/8/2010-38 zo dňa 04. 05. 2010 (ďalej aj súd prvého stupňa) potvrdil a žalovanému náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca (v postavení správcu podstaty) sa domáhal vyslovenia neplatnosti právneho úkonu - kúpnej zmluvy, uzatvorenej 15. 05. 2009 medzi úpadcom S., s. r. o. a žalovaným z dôvodu, že tesne pred vyhlásením konkurzu na majetok úpadcu získal v rozpore s platnými zásadami riadneho hospodárenia časť majetku úpadcu, a to automobil DAF FA LF 45.170 E08, pôv. EVČ: SE-838-AR, v. č. XLR AE 45 BF L 25 0906 za kúpnu cenu 200 000,-- CZK, pričom podľa odhadu správcu mala byť cena najmenej 320 000,-- CZK. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvého stupňa, že nie je daný dôvod, pre ktorý by kúpna zmluva zo dňa 15. 05. 2009 bola z dôvodu neadekvátnosti kúpnej ceny predmetu kúpy neplatná. Mal za to, že základnou otázkou pre posúdenie

správnosti napadnutého rozhodnutia je, či súd prvého stupňa dospel k správnej závere, že z návrhu na začatie konania bolo zjavné, že žalobca sa domáha určenia neplatnosti právneho úkonu a nie neúčinnosti právneho úkonu. V tejto súvislosti považoval za dôležité poukázať na ust. § 79 ods. 1 O. s. p., v zmysle ktorého z návrhu musí byť zrejmé, čoho sa žalobca domáha. Návrh na rozhodnutie vo veci samej je ústredným pojmom a ťažiskom každého návrhu. Ako vyplýva i z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 3Cdoj219j2007 Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 79 ods. 1 nevyžaduje, aby žalobca po stránke formálnej do najmenších podrobností formuloval návrh budúceho výroku súdneho rozhodnutia. Považuje sa za postačujúce, ak žalobca v žalobe vyjadrí podstatu (zmysel) toho, čoho sa v konaní na základe opísaného skutkového stavu domáha. Petit žaloby tak, ako žalobca formuluje v podanej žalobe alebo neskôr v priebehu konania je súd povinný posudzovať čisto z hľadiska obsahového, t.j. či je v žalobe dostatočne presne, určito a zrozumiteľne vyjadrené, čo žalobca žiada.

Odporovateľnosť právnych úkonov je upravená v ustanoveniach § 57 až § 66 ZKR a je osobitným právnym inštitútom slúžiacim na ochranu konkurzných veriteľov. Odporovateľnosť, ktorej právnym dôsledkom je neúčinnosť právneho úkonu, je v zásade sankciou za právne dôsledky úkonu dlžníka, ktorým sa zmenšil majetok tak, že spôsobí ukrátenie uspokojenia pohľadávky veriteľa (veriteľov). Ide o prísne kontradiktórne konanie s koncentračnou zásadou, kde základnými právnymi predpokladmi úspešnej odporovateľnosti v konkurznom konaní, ktoré musí preukázať žalobca, je existencia platného a účinného právneho úkonu dlžníka bez primeraného protiplnenia, príčinná súvislosť medzi právnym úkonom dlžníka a vzniknutým úpadkom, alebo vykonanie takéhoto právneho úkonu počas už existujúceho úpadku a ukrátenie pohľadávky veriteľa, ktorý si prihlásil svoju pohľadávku.

Odvolačí súd uzavrel, že zo samotného obsahu návrhu žalobcu, ani zo zápisnice z pojednávania zo dňa 04. 05. 2010 nevyplýva, že sa žalobca domáhal určenia neúčinnosti právneho úkonu z dôvodu odporovateľnosti právneho úkonu. Z obsahu návrhu je nesporné, že žalobca sa domáhal neplatnosti kúpnej zmluvy zo dňa 15. 09. 2009 a vrátenie jej predmetu do konkurznej podstaty z dôvodu, že dlžník pred vyhlásením konkurzu predal žalovanému automobil za 200 000,-- CZK, ktorý podľa odhadu správcu mal hodnotu najmenej 320 000,-- CZK. I zo zápisnice z pojednávania zo dňa 04. 05. 2010 vyplýva, že žalobca požadoval, aby súd určil predmetnú kúpnu zmluvu za neplatnú, pretože nevyjadruje reálnu hodnotu

predávanej veci. Obsah návrhu je v tomto smere presný, určitý a zrozumiteľný. Žalobca v celom súdnom konaní nepredložil a nepoukazoval na dôkazy, ktoré súvisia s odporovateľným právnym úkonom. Z obsahu podaného návrhu na začatie konania je zrejmé a nesporné, že žalobca požadoval určenie neplatnosti právneho úkonu kúpnej zmluvy z 15. 05. 2009, preto v tomto prípade nemal súd voči žalobcovi poučovaciu povinnosť podľa § 50 s. p.

Záverom odvolací súd konštatoval, že nenašiel v postupe súdu prvého stupňa dôvod, pre ktorý by bola žalobcovi odňatá možnosť konať pre súdom. Na pojednávaní 04. 05. 2010 bolo žalobcovi umožnené predniesť, prípadne doplniť svoj návrh a navrhnúť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení.

Rozhodnutie o náhrade trov konania odvolací súd odôvodnil poukazom na ustanovenia § 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p. Úspešnému žalovanému trovy nevznikli, preto mu ich náhradu súd nepriznal.

Proti tomuto rozsudku podal dovolanie žalobca podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O. s. p., nakoľko mu bola postupom súdu (rozpor s § 43 O. s. p.) odňatá možnosť konať pred súdom. Navrhol, aby najvyšší súd rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Podaním z 29. 02. 2012 opravil označenie odvolacieho súdu na Krajský súd v Bratislave. Dovolanie odôvodnil tým, že podanou žalobou sa domáhal, aby súd určil, že kúpna zmluva zo dňa 15. 05. 2009 o obstaraní automobilu DAF FA LF 45.170 E08, pôv. EVČ SE838-AR, v. č. XLR-AE 45 BF L 25 0906, uzavretá medzi úpadcom a žalovaným (ďalej aj kúpna zmluva) je odporovateľný právny úkon v zmysle zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov (ďalej aj zákon o konkurze a reštrukturalizácii), nakoľko z odôvodnenia žaloby vyplýva, že žalovaný tesne pred vyhlásením konkurzu v rozpore s platnými zásadami riadneho hospodárenia získal z úpadcovho majetku jeho časť, a to predmetný automobil v kúpnej cene 200 000,-- CZK, pričom správca odhaduje jeho cenu najmenej na hodnotu 320 000,-- CZK. Žalobca však chybne v petite tejto žaloby žiadal, aby súd vyhlásil kúpnu zmluvu za neplatnú a nesprávne uviedol účinok odporovateľného právneho úkonu, aj keď v žalobe jednoznačne charakterizoval právny úkon žalovaného za odporovateľný právny úkon.

V texte predmetnej žaloby žalobca výslovne žiadal a uvádzal, že: Takéto konanie konateľa úpadcu a kupujúceho je možné charakterizovať ako odporovateľný právny úkon a je potrebné ho vyriešiť touto žalobou, podanou na súde, pretože tu došlo k poškodeniu veriteľov najmenej o 120 000,-- CZK.

Žalobca so zreteľom na uvedený obsah žaloby zastával názor, že nie je zřejmé a nesporné, že žalobca požadoval určenie neplatnosti právneho úkonu. Navyiac žaloba je označená ako : žaloba o zrušenie kúpnej zmluvy formou súdneho riešenia odporovateľného právneho úkonu podľa zákona č. 7/2005 Z. z. Z uvedeného vyplýva, že žalobcov návrh na začatie konania nebol úplne zrozumiteľný a musel zákonite vyvolať pochybnosti o tom, čoho sa žalobca domáha. Žalobca sa v žalobe v jej petite domáhal vyhlásenia kúpnej zmluvy za neplatnú, zároveň však v tej istej žalobe dvakrát odporoval uzatvoreniu kúpnej zmluvy, ktorého následkom je právna neúčinnosť (tento právny následok - neúčinnosť - je kogentne spojený s odporovateľným právnym úkonom), takže podľa právneho názoru žalobcu, nie je nevyhnuté v žalobe výslovne uvádzať, že sa žalobca domáha neúčinnosti, ak žalobca uvádza, že sa domáha, aby nejaký právny úkon bol posúdený súdom ako odporovateľný právny úkon - § 57 ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov. Ide pritom o dva celkom rozdielne právne inštitúty, ktoré si vyžadujú splnenie odlišných náležitostí a ktoré spôsobujú odlišné následky.

Okresný súd Trnava mal v tomto prípade v súlade s ust. § 43 ods. 1 O. s. p. vyzvať žalobcu na doplnenie jeho nezrozumiteľného podania a nie na základe vlastného rozhodnutia bez súčinnosti so žalobcom rozhodnúť o tom, že žalobu žalobca kvalifikoval ako žalobu o určenie neplatnosti právneho úkonu. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 9Szs084/2008, 4 Cdo 143/2006, 4 Cdo 16/98 a ďalej uviedol, že podľa právnej teórie a rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 7/97 výzva na doplnenie alebo opravu podania podľa § 43 O. s. p. je progresívna poučovacia povinnosť, ktorú má súd aj vtedy, ak je účastník zastúpený advokátom. V zmysle vyššie uvedeného patrí právo na informovanie o tom, že podanie je nesprávne alebo neúplné, aj osobe zastúpenej advokátom. Tým viac muselo toto právo patriť aj žalobcovi, ktorý je síce ako správca v zmysle ust. § 86 Zákona o konkurze a reštrukturalizácii povinný pri správe majetku, podliehajúceho konkurzu, konať s odbornou starostlivosťou, avšak nie je osobou s právnickým vzdelaním. Poukázal, že v právne totožnej veci vedenej na Okresnom súde

v Trnave pod sp. zn. 25Cbij1j2010-18 konajúci sudca považoval žalobu za nezrozumiteľnú, preto vyzval účastníka konania na odstránenie väd podania podľa § 43 ods. 1 O. s. p.

Podľa názoru žalobcu aj podaním návrhu na začatie konania, ktoré je nesprávne pre jeho nezrozumiteľnosť, sa začína konanie s účinkami zachovania procesných a hmotnoprávných lehôt. Je nesporné, že žalobca chcel návrhom na začatie konania zo dňa 25. 02. 2010 súdne konanie začať a hoci samotný návrh na začatie konania bol nesprávny pokiaľ ide o formuláciu žalobného petitu (z dôvodu jeho nezrozumiteľnosti - rozpornosti s obsahom žaloby), jeho podanie na súd malo aj napriek tomu za následok zastavenie plynutia prekluzívnej lehoty.

Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu uviedol, že žalobcovi nebola postom súdu odňatá možnosť konať pred súdom, nakoľko na pojednávaní pred súdom prvého stupňa po otázke sudcu, či trvá na podanej žalobe a jej petite, zotrval na svojich tvrdeniach a nesúhlasil s možnosťou dať sa v konaní zastupovať. Z obsahu podaní žalobcu vyplýva, že sa domáha určenia neplatnosti právneho úkonu, pričom tiež nie je možné opomenúť skutočnosť, že súd je viazaný petitom žaloby. Správca konkurznej podstaty by mal mať dostatok vedomostí na to, aby vedel, čoho sa má pri ochrane veriteľov domáhať. Rozhodnutie krajského súdu považuje za správne a navrhol dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O. s. p.) a dospel k záveru, že dovolanie je opodstatnené.

Podľa § 236 ods. 1 O. s. p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Podmienky prípustnosti dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu upravujú ustanovenia § 237 až § 239 O. s. p.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O. s. p. ukladajúce

dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O. s. p. (či už to účastník namieta alebo nie) dovolací súd najskôr skúmal prípustnosť dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 237 O. s. p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

Žalobca dovolanie odôvodnil vadou konania uvedenou v ustanovení § 237 písm. f/ O. s. p., nakoľko súd prvého stupňa postupoval v konaní v rozpore s § 43 O. s. p. Dovolací súd poukazuje na to, že prípustnosť dovolania z hľadiska ustanovenia § 237 O. s. p. nie je založená už tvrdením dovolateľa o tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté niektorou z väd, uvedených v tomto zákonnom ustanovení. Dovolanie je prípustné iba vtedy, ak je rozhodnutie odvolacieho súdu niektorou z väd uvedených v ustanovení § 237 O. s. p. skutočne postihnuté.

So zreteľom na námietku dovolateľa sa dovolací súd najskôr zameril na otázku opodstatnenosti jeho tvrdenia, že v prejednávanej veci mu bola nesprávnym rozhodnutím súdu odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O. s. p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O. s. p. rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práva právom chránených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O. s. p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi, a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva.

Podľa ustanovenia § 43 ods. 1 O. s. p. v znení účinnom do 31. 12. 2011 sudca alebo poverený zamestnanec súdu uznesením vyzve účastníka, aby nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné podanie doplnil alebo opravil v lehote, ktorú určí, ktorá nemôže byť kratšia ako desať dní. V uznesení uvedie, ako treba opravu alebo doplnenie vykonať.

Nález ÚS IV. ÚS 1/02 uvádza, že výklad a používanie § 43 ods. 1 a 2 O. s. p. musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy. Všeobecný súd musí vykladať a používať citované ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Interpretáciou a používaním tohto ustanovenia nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného podkladu. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že všeobecné súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práva oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 O. s. p.). Občianske súdne konanie sa musí v každom jednotlivom prípade stať zárukou zákonnosti a slúžiť na jej upevňovanie a rozvíjanie (§ 3 O. s. p.). Prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, ktoré idú nad rámec zákona, alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu.

Každé podanie, ktoré je adresované súdu musí spĺňať kritériá správnosti, úplnosti a zrozumiteľnosti. Nesprávnosť a nezrozumiteľnosť podania môže byť odstránená opravou alebo doplnením.

Nesprávnosť podania môže byť založená na rozpore plnom vzťahu jeho jednotlivých častí, tvrdené skutočnosti nemôžu vedľa seba obstáť, tvrdeným skutočnostiam nezodpovedá to, čo sa podaním sleduje (petitu). Podľa názoru najvyššieho súdu, v týchto prípadoch podanie skutkovo napĺňa ustanovenie § 43 ods. 1 O. s. p. a potom je povinnosťou súdu poučiť žalobcu o tejto nesprávnosti podania a vyzvať ho na jej odstránenie.

V dovolacom konaní najvyšší súd preskúmava potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu. Súd prvého stupňa a odvolací súd uzavreli, že žalobca si žalobou uplatnil, aby sa rozhodlo o určení neplatnosti kúpnej zmluvy z dôvodu neprimeranosti kúpnej ceny

automobilu. Odvolací súd sa vo svojom rozhodnutí v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia súdu prvého stupňa a k aplikácií ustanovenia § 43 O. s. p. uviedol, že obsah návrhu je v tomto smere presný, určitý a zrozumiteľný a že žalobca v celom súdnom konaní nepredložil a nepoukazoval na dôkazy, ktoré súvisia s odporovateľným právnym úkonom.

Úlohou najvyššieho súdu v tomto konaní je odpovedať na otázku, či žaloba trpí vadou, uvedenou v ustanovení § 43 O. s. p. a či bol správny postup súdu prvého stupňa.

Z obsahu spisu vyplýva, že 26. 02. 2010 žalobca osobne podal na Okresnom súde v Trnave podanie, ktoré označil ako: žaloba o zrušenie kúpnej zmluvy formou súdneho riešenia odporovateľného úkonu podľa zák. č. 7/2005 Z. z. Zo žaloby ďalej vyplýva, že žalobca ako správca úpadcu v záujme ochrany veriteľov podľa § 7 zák. č. 7/2005 Z. z. podáva návrh, aby súd prehlásil kúpnu zmluvu za neplatnú. Dôvodil tým, že kúpna zmluva bola uzavretá tesne pred vyhlásením konkurzu, kúpna cena je neprimerane nízka, čo je rozpore s platnými zásadami riadneho hospodárenia, v dôsledku čoho došlo k poškodeniu majetku veriteľov. Kúpnu zmluvu označil za odporovateľný právny úkon, ktorý je potrebný riešiť súdom. V závere žaloby znovu žiadal, aby súd prehlásil kúpnu zmluvu za neplatnú a aby nariadil žalovanému vrátiť jej predmet do konkurznej podstaty.

Žalobca svoju žalobu nedoplnil a na pojednávaní pred súdom prvého stupňa dňa 04. 05. 2010 (kedy bol tiež vyhlásený zamietajúci rozsudok), podľa obsahu zápisnice z pojednávania predniesol svoj návrh súhlasne s jeho písomným vyhotovením, poukazoval najmä na neprimeranú cenu a navrhol, aby súd určil neplatnosť kúpnej zmluvy.

Tvrdenie žalobcu, že napáda kúpnu zmluvu ako odporovateľný právny úkon, je v rozpore s petitom žaloby, ktorým žiada určiť neplatnosť zmluvy. Odporovateľnosť právnych úkonov je v prejednávanej veci upravená v zákone č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a jej právnym dôsledkom je neúčinnosť právneho úkonu.

Vzhľadom na vyššie uvedený skutkový a právny stav veci, v danom prípade považoval najvyšší súd za nepochybné, že na podklade takejto nesprávnej žaloby, len na základe jej petitu nebolo možné ustáliť záver, že predmetom konania je určenie neplatnosti kúpnej

zmluvy. Odvolací súd, ako aj súd prvého stupňa, preto pochybili, keď opomenuli postup upravený v § 43 ods. 2 O. s. p., nakoľko žalobcu bolo potrebné vyzvať na odstránenie nesprávnosti žaloby.

Uvedený vadný procesný postup odvolacieho súdu a súdu prvého stupňa, ktorý napĺňa ustanovenie § 237 písm. f/ O. s. p. je dôvodom, pre ktorý najvyšší súd musí napadnuté rozhodnutia zrušiť, pretože rozhodnutia postihnuté takouto vadou nie je možné považovať za správne.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu, ako aj súdu prvého stupňa zrušil podľa § 243b ods. 3 O. s. p. a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

O náhrade trov dovolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa v novom rozhodnutí o veci (§ 243b ods. 5 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. apríla 2012

JUDr. Beata Miničová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Hana Segečová